

OBYWATEL W SYSTEMIE POLITYCZNYM. PRAWA I OBOWIĄZKI

1. **Determinanty aktywności jednostek na scenie politycznej:**
  - typ reżimu politycznego
  - kontekst historyczny
  - system wartości
  - światopogląd i charakter jednostki
2. **Podstawowe formy aktywności politycznej:**
  - 2.1. Zaangażowanie polityczne
  - 2.2. Partycypacja polityczna
    - konwencjonalna
    - niekonwencjonalna
    - symboliczna
  - 2.3. Alienacja polityczna
3. **KULTURA POLITYCZNA i jej rodzaje**
  - 3.1. Typ zaściankowy
  - 3.2. Typ podporządkowany (poddańczy)
  - 3.3. Typ uczestniczący
  - 3.4. Kultura obywatelska
4. **SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE:**
  - 5.1. Podejście starożytne:
    - oparte na wartościach wspólnotowych (podstawą dążenie do dobra wspólnego)
    - pojmowane jako przestrzeń pozwalająca się człowiekowi doskonalić (*eudajmonia* dzięki aktywności publicznej)
    - powiązanie obywatelstwa z obowiązkiem służby publicznej (nie z uprawnieniami)
  - 5.2. Ujęcie nowożytne:
    - indywidualizm (podstawą dążenie do dobra jednostki)
    - **rozdzielenie społeczeństwa obywatelskiego od państwa**
    - uprawnienia jednostki pierwotne wobec wspólnoty
    - państwo tworzone w celu realizacji potrzeb jednostek (nie dążenia do dobra wspólnego)
5. **Wolności i prawa konstytucyjne a obowiązki obywatelskie**
  - 5.1. Sprecyzowanie kategorii: wolności konstytucyjne, prawa konstytucyjne
  - 5.2. Jedność i rozdział praw i obowiązków obywatelskich
  - 5.3. Podstawowe prawa i wolności obywatelskie
    - **osobiste** (I generacja): m.in. wolność osobista, prawo do życia, nietykalność osobista, wolność sumienia i wyznania, wolność przekonań,

G.A. Almond, S.C. Verba,
The Civic Culture, 1963.

KULTURA POLITYCZNA:
Całokształt przyjmowanych w danym okresie postaw i poglądów politycznych właściwych dla jednostek i całego społeczeństwa ukształtowanych pod wpływem tradycji historycznych

SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE:
przebieg pomiędzy jednostką państwem; sfera wolnej od ingerencji państwa samoorganizacji społecznej

wolność słowa, tajemnica korespondencji, wolność prasy, prawo własności

- **polityczne** (II generacja): m.in. prawo do zrzeszania się i wolność zgromadzeń, czynne i bierne prawo wyborcze, prawo petycji, prawo do skargi na organy państwa
- **socjoekonomiczne** (III generacja): m.in. prawo do pracy, prawo do nauki, prawo do ochrony zdrowia, prawo do zabezpieczenia społecznego
- **solidarnościowe** (IV generacja): prawo do życia w pokoju, prawo do swobodnego przepływu informacji, prawo do życia w czystym środowisku

5.4. Ograniczenia podstawowych praw i wolności obywatelskich

5.5. Ochrona praw i wolności obywatelskich

5.6. Obowiązki obywatelskie

- obowiązek wierności wobec państwa
- obowiązek przestrzegania prawa
- obowiązek obywatelskiego nieposłuszeństwa
- obowiązek wychowania i utrzymania dzieci
- obowiązek szkolny
- obowiązek płacenia podatków
- obowiązek wyborczy